

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАТИНСЬКА МОВА

Перший (бакалаврський) рівень
Освітня програма «Середня освіта (польська мова і література)»

Спеціальність 014 Середня освіта
014.028 Польська мова та література

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ - 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Латинська мова
Викладач (-і)	доцент Паньків Уляна Любомирівна
Контактний телефон викладача	0342-59-60-10
E-mail викладача	uliana.pankiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться щовівторка (13.30–15.00). Можливі онлайн-консультації за попередньою домовленістю.
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Латинська мова» є важливою складовою частиною підготовки фахівців галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 014.028 Польська мова та література. Програма курсу передбачає формування уявлень і знань про структуру латинської мови та її лексичний склад, місце латини серед інших європейських мов, ознайомлення з основами латинської граматики, оволодіння уміннями і навичками читання, письма, граматичного аналізу і перекладу латинських текстів, уміння грамотно вживати лінгвістичну термінологію латинського походження, розуміти міжнародну наукову термінологію, створену на ґрунті греко-латинських елементів, шляхи проникнення латинських лексем у сучасні європейські мови, використовувати в усному і писемному мовленні латинські крилаті вислови і паремії.</p> <p>Вивчення латинської мови розширює лінгвістичний кругозір студентів і надає можливість ознайомитись з історією та культурою античного світу.</p>	
3. Мета та завдання курсу	
<p>Метою навчальної дисципліни є: формування у студентів теоретичних знань про систему і структуру латинської мови, її основні морфологічні категорії, граматичні форми та синтаксичні конструкції; висвітлення основних механізмів словотвору в латинській мові; виявлення впливу латинської мови на фонетику, морфологію та лексику мов слов'янської, германської, романської мовних груп.</p> <p>Завдання: вироблення навичок читання та перекладу зі словником адаптованих та оригінальних латинських текстів; культури філологічного аналізу; засвоєння міжнародної лінгвістичної термінології; опанування крилатих висловів зі знанням їх першоджерел; вироблення навичок розуміти та пояснювати мовні явища, усвідомлювати механізми, що ведуть до збагачення словникового складу мови; ознайомлення з історією та культурою античного світу; з'ясування місця латинської мови в історії світової культури; підготовка майбутніх філологів на основі знання латинської мови до поглибленого вивчення курсів світової літератури, мовознавства, історичної граматики індоєвропейських мов.</p>	
4. Компетентності	
<p>У результаті вивчення курсу «Латинська мова» студенти зможуть набути:</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.</p> <p>ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.</p> <p>ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.</p> <p>ФК 8. Здатність вільно оперувати лінгвістичною і основними літературознавчими термінами для розв'язання професійних завдань.</p> <p>ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.</p>	

5. Результати навчання

У результаті вивчення курсу «Латинська мова» студенти зможуть набути:

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію польської мови, англійської мови, української мови і польської, англійської, української та світової літератури, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності, у тому числі - перекладача.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	–
практичні	30
самостійна робота	90

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	035 Філологія	перший	нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Історія розвитку латинської мови. Латинський алфавіт – Короткий огляд історії латинської мови. – Походження латинського алфавіту. – Латинський алфавіт. Самостійна робота: – Латинська мова на теренах України. – Античні сюжети у світовій літературі. – Вплив латинської мови на формування сучасних європейських мов і створення наукової термінології.	практичне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Роль латинської мови у формуванні наукової термінології 2 год./2 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 2. Фонетика. Наголос – Система вокалізму і консонантизму. – Дифтонги/диграфи. – Вимова буквосполучень ch, ph, th, rh, ngu, su, qu, ti. – Наголос. Самостійна робота: – Поділ слів на склади. – Довгота і короткість складів.	практичне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи для читання (с.4–6) ¹ 2 год./2 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 3. Морфологія.	практичне	1, 2, 6, 7	Вправи і		протягом

¹ Усі вправи і завдання подаються за посібником: Дяків О.Ю., Петришин М.Й. Латинська мова (тексти і завдання) : практикум. Івано-Франківськ, 2012. 180 с.

<p>Дієслово. Теперішній час</p> <ul style="list-style-type: none"> – Синтетичний характер граматичної будови латинської мови. – Граматичні категорії дієслова. – Словникова форма, основи дієслова, поділ на дієвідміни. – Теперішній час дійсного способу активного стану. – Генетична близькість особових закінчень активного стану в індоєвропейських мовах. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Наказовий спосіб. – Заперечна форма наказового способу. – Допоміжне дієслово <i>sum, fui, –, esse</i>: особливості відмінювання та перекладу. 	заняття/ самостійна робота		завдання (с.6–8), лексичний мінімум, фразеологія 2 год. /2 год.	5 балів	семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 4. Іменник. Перша відміна іменників. Друга відміна іменників. Прикметники першої групи</p> <ul style="list-style-type: none"> – Граматичні категорії роду і числа. – Латинська відмінкова система, її зіставлення з індоєвропейською. – Словникова форма. – Перша відміна іменників. – Друга відміна іменників. – Прикметники першої групи. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Правило середнього роду. – Відмінювання іменників грецького походження. – Суфікси іменників першої - другої відмін. – Узгодження прикметників з іменниками. – Займенникові прикметники. – Адаптація латинських запозичень в слов'янських і германських мовах. 	практичне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 8–13), переклад текстів “De deabus antiquis”, “De Aesculario” лексичний мінімум, фразеологія 2 год./3 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 5. Синтаксис простого речення</p> <ul style="list-style-type: none"> – Способи вираження підмета. – Простий і складний присудок. – Узгоджене і неузгоджене означення. – Прямий і непрямий додаток. – Способи вираження обставини. – Способи вираження заперечення. – Прийменники. – Сполучники. 	самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 10– 14), переклад речень, фразеологія 3 год.		
Тема 6. Теперішній час	практичне	1, 2, 6, 7	Вправи		протягом

<p>дійсного способу пасивного стану</p> <ul style="list-style-type: none"> – Теперішній час дійсного способу пасивного стану. – Інфінітив теперішнього часу пасивного стану. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Синтаксис пасивної конструкції. Особливості перекладу. – Ablativus auctoris. Ablativus instrumenti. 	заняття/ самостійна робота		(с. 16–18), переклад тексту “De Theseo et Ariadna”, фразеологія 2 год./2 год.	5 балів	семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 7. Часи системи інфекта</p> <ul style="list-style-type: none"> – Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного станів. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Майбутній час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного стану. – Дієслово sum, fui, –, esse у часах системи інфекта. – Accusativus duplex. Nominativus duplex. 	практичне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 18–20), переклад тексту “De Mercurio”, фразеологія 2 год./2 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 8. Третя відміна іменників</p> <ul style="list-style-type: none"> – Третя відміна іменників. – Приголосний тип. – Голосний тип. – Мішаний тип. – Парадигми відмінювання. – Особливості відмінювання іменників turtis, vis, vas, bos, Iuppiter. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Історичні основи. – Сигматичний і асигматичний номінатив. – Винятки з правил щодо роду іменників третьої відміни. – Словотворчі моделі іменників третьої відміни. 	практичне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 20–21), переклад текстів “De Neptuno”, “De Apolline”, “De regno Plutonis”, “De Iove” лексичний мінімум, фразеологія 2 год./3 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 9. Прикметники третьої відміни. Дієприкметник теперішнього часу активного стану</p> <ul style="list-style-type: none"> – Прикметники третьої відміни трьох, двох і одного закінчення. – Парадигма відмінювання прикметників третьої відміни. – Узгодження прикметників з іменниками. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Суфікси прикметників третьої відміни. – Дієприкметник теперішнього часу активного стану. – Атрибутивне і предикативне вживання 	практичне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 25–27), переклад тексту “De Achille”, лексичний мінімум, фразеологія, студентський гімн “Gaudeamus” напам’ять 2 год./3 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять

дієприкметників.					
Тема 10. Четверта відміна іменників. П'ята відміна іменників. Герундій і герундив. Супін. – Четверта відміна іменників. – П'ята відміна іменників. – Герундій. – Герундив. Самостійна робота: – Утворення іменників від основи супіна. – Словотворчі моделі іменників четвертої відміни. – Словосполучення з іменниками <i>ges</i> . – Безособові конструкції з герундивом. – Заміна герундія герундивом. – Супін. – <i>Coniugatio periphrastica passiva</i> .	практичне заняття/самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 27–30, 53–55), переклад текстів “ <i>De domo Romana</i> ”, “ <i>De Herodoto</i> ”, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./2 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 11. Ступені порівняння прикметників. Прислівник – Ступені порівняння прикметників. – Вищий ступінь порівняння: утворення, відмінювання. – Найвищий ступінь порівняння: способи утворення, відмінювання. Самостійна робота: – Суплетивні ступені порівняння. Суплетивізм прикметників у сучасних європейських мовах. – Неповні ступені порівняння прикметників. – <i>Ablativus comparationis</i> . <i>Genetivus partitivus</i> . – Прислівник. – Ступені порівняння прислівників.	практичне заняття/самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 30–35), переклад тексту “ <i>De Roma et Romanis</i> ”, “ <i>De Aegypto</i> ” лексичний мінімум, фразеологія 2 год./4 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 12. Часи системи перфекта. Активний стан – Минулий час дійсного способу активного стану. Особові закінчення активного стану перфекта. – Давноминулий час дійсного способу активного стану. – Майбутній час доконаного виду дійсного способу активного стану. Самостійна робота: – Типи основ перфекта. – Дієслово <i>sum, fui, –, esse</i> в часах доконаного виду.	практичне заняття/самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с.35–37), переклад тексту “ <i>De Paride, Priami filio</i> ”, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./2 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 13. Часи системи перфекта в пасивному стані – Дієприкметник минулого часу пасивного стану.	практичне заняття/самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 41–44), переклад тексту “ <i>De equo ligneo</i> ”,	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом

<ul style="list-style-type: none"> – Минулий час дійсного способу пасивного стану. – Давноминулий час дійсного способу пасивного стану. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Аналітичні форми пасивного стану в системі перфекта, їх типологічна спорідненість з формами пасивного стану в індоєвропейських мовах. – Майбутній час доконаного виду дійсного способу пасивного стану. 			лексичний мінімум, фразеологія 2 год./2 год.		занять
<p>Тема 14. Розряди займенників</p> <ul style="list-style-type: none"> – Особові займенники. <p>Суплетивність відмінкових форм як явище, властиве й іншим індоєвропейським мовам.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Присвійні займенники. <p>Особливості вживання порівняно з українською мовою.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Зворотний займенник. <p>Особливості вживання порівняно з українською мовою.</p> <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Вказівні займенники. <p>Вживання вказівних займенників замість особових третьої особи.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Питальні займенники. – Відносні займенники. – Заперечні займенники – Займенникові прикметники. 	практичне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с.44–49), переклад текстів “Neptunus et Mars”, “De Croeso et Solone” лексичний мінімум, фразеологія 2 год./6 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 15. Розряди числівників</p> <ul style="list-style-type: none"> – Кількісні числівники. – Порядкові числівники. – Відмінювання кількісних і порядкових числівників. – Узгодження числівників з іменниками. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Розділові числівники. – Прислівникові числівники. – Ablativus temporis. – Римський календар. 	практичне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 55–57), переклад тексту “De annis, mensibus et diebus”, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./4 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 16. Відкладні і напіввідкладні дієслова.</p> <p>Неправильні дієслова.</p> <p>Недостатні дієслова</p> <ul style="list-style-type: none"> – Відкладні і напіввідкладні дієслова. – Неправильні дієслова fero, eo, volo, nolo, edo. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дієслова складені з esse. <p>Дієслова з дефектною парадигмою. – Безособові дієслова.</p>	самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 49–52), переклад тексту “De Romae antiquae initio”, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./4 год.		протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 17. Синтаксичні	практичне	1, 2, 5, 7	Вправи		протягом

<p>конструкції. Синтаксис складного речення</p> <ul style="list-style-type: none"> – Синтаксичний зворот Accusativus cum infinitivo. – Синтаксичний зворот Nominativus cum infinitivo. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дієприкметники. – Синтаксичний зворот Ablativus absolutus. – Умовний спосіб. – Вживання кон'юнктива у незалежних реченнях. – Правило узгодження часів. – Підрядні речення зі сполучником ut. – Підрядні речення зі сполучником cum. – Умовні періоди. 	заняття/ самостійна робота		(с. 57–53), переклад текстів “De Hesperidum insula”, “De Ulixе” лексичний мінімум, фразеологія 2 год./10 год.		семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 18. Основи римського віршування. Латинська фразеологія</p> <ul style="list-style-type: none"> – Загальна характеристика метричного і силаботонічного віршування. – Види стоп. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Основні віршовані розміри і строфи. – Латинські прислів'я та крилаті вислови. Відповідники латинських афоризмів у сучасних мовах. 	самостійна робота	1, 2, 5, 7	Читання фрагментів віршових творів. Вивчити напам'ять вірш „Ad Melpomenen” 2 год./ 4 год.		протягом семестру згідно з розкладом занять

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).</p> <p>Загальні 100 балів включають: 35 балів за практичні заняття; 10 балів за самостійну роботу; 5 балів за модульну контрольну роботу; 50 балів за іспит.</p> <p>Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Контрольна робота має правильно (концептуально обгрунтовано) висвітлити 50+1% обсягу матеріалу. Екзаменаційна робота має правильно (концептуально обгрунтовано) висвітлити 50+1% обсягу матеріалу білета (4 питання). При бажанні студента здійснюється усний захист екзаменаційної роботи для підвищення підсумкової оцінки.</p>
Практичні заняття	<p>Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті та передбачає перевірку теоретичної та практичної підготовки студента до заняття, а саме: перевірку навичок читання (включно з акцентуацією); виконання лексико-граматичних вправ; тестування; переклад адаптованих латинських текстів; переклад речень латинською мовою; граматичний аналіз частин мови; перевірку знань лексичного мінімуму, латинських</p>

	афоризмів і крилатих висловів. Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента здійснюється в 4-бальній шкалі «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування лабораторних занять позначаються «0».
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки (4-бальна шкала), а також сумарної кількості балів не менше 25 балів (стобальна шкала).
7. Політика курсу	
Політика курсу: Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2	
8. Рекомендована література	
<p>1. Дяків О.Ю., Петришин М.Й. Латинська мова (тексти і завдання) : практикум. Івано-Франківськ, 2012. 180 с.</p> <p>2. Звонська Л.Л., Шовковий В.М. Латинська мова: Підруч. для студ. відділень класичної філології та ін. філолог. спеціальностей. К. : Книга, 2003. 528 с. . [Електронний ресурс] / Режим доступу: Дата: 04.10.2019</p> <p>3. Корж Н.Г., Луцька Ф.Й. Із скарбниці античної мудрості : [Словник]. 2-е вид., доп. і перероб. К. : Вища шк., 1994. 351 с.</p> <p>4. Литвинов В.Д. Латинсько-український словник. К. : Українські пропілеї, 1998. 710 с.</p> <p>5. Лучканин С.М. Латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з історико-літературним коментарем. К. : Видавництво Науковий світ, 2009. 140 с. Режим доступу: http://lukl.kiev.ua/info/images/mat/Luchkany.pdf Дата: 04.10.2020.</p> <p>6. Оленич Р. М. Латинська мова. 2-е вид., виправлене. Львів : Вид-во “Світ”, 2001. 350 с. Режим доступу: https://docplayer.net/71394117-Latinska-mova-p-m-olenich.html Дата: 04.10.2020.</p> <p>7. Петришин М.Й., Загайська Г.М. Legamus et exerceamus : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 142 с.</p> <p>8. Петришин М.Й., Загайська Г.М. Repetitorium Latinum. Pars prima: збірник вправ для контрольних і самостійних робіт з латинської мови. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 172 с.</p> <p>9. Петришин М.Й., Загайська Г.М. Repetitorium Latinum. Pars secunda: збірник тестів. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 148 с.</p> <p>10. Скорина Л.П., Скорина О.А. Латинсько-український, українсько-латинський словник [Текст] Київ: Обереги, 2004. 447 с. Режим доступу: https://fileskachat.com/file/40665_85045da3d5f8c01d42d6772377e3506a.html Дата: 04.10.2020</p> <p>11. Яковенко Н.М., Трипуз В.М. Латинська мова : підручник. К. : Вища школа, 1993. 360 с. Режим доступу: https://www.studmed.ru/download/yakovenko-nm-tripuz-vm-latinska-mova_46fadedefa9.html Дата: 04.10.2020.</p>	

Викладач _____ доцент Паньків У.Л.